

Handel med förfalskade läkemedel

Sammanfattning

Sammanfattning

Denna rapport ingår i en serie av studier utförda av OECD och Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet (EUIPO). Den har tagits fram för att öka förståelsen för de problem som handeln med förfalskade läkemedel innebär för regeringar, företag och samhället i stort.

Olagliga marknader för förfalskade läkemedel är attraktiva för förfalskare med tanke på att vinstmarginalerna är stora, riskerna för upptäckt och åtal är låga, straffen är milda och konsumenterna enkelt kan luras att tro att förfalskade produkter är äkta. Den internationella handeln med förfalskade läkemedel utgör ett hot mot folkhälsan och säkerheten, samtidigt som den ger förbrytare och den organiserade brottsligheten en chans att tjäna pengar. År 2016 uppgick värdet av denna handel till 4,4 miljarder US-dollar, och då är den mycket stora mängden inhemskt producerade och konsumerade olagliga läkemedel inte inräknade. Förfalskade läkemedel orsakar inte bara ekonomisk skada för läkemedelsbranschen utan utgör också ett stort hot mot folkhälsan, eftersom de ofta är felaktigt sammansatta och kan innehålla farliga ingredienser.

Under perioden 2014–2016 beslagtogs bland annat förfalskade läkemedel mot allvarliga sjukdomar såsom malaria, hiv/aids och cancer. Även förfalskade antibiotika, livsstilsbehandlingar, smärtstillande medel, diabetesbehandlingar och läkemedel för det centrala nervsystemet beslagtogs.

Vilka slutsatser drogs i studien?

I studien sammanställdes och analyserades en unik uppsättning av uppgifter om tullbeslag och andra verkställighetsåtgärder från hela världen. Detta kompletterades av strukturerade intervjuer med bransch-, handels- och tullexperter, för att fastställa värdet, omfattningen och trenderna avseende handel med förfalskade läkemedelsprodukter.

Det konstaterades att Kina, Hongkong (Kina), Singapore och Indien är de viktigaste ursprungsekonomierna för förfalskade läkemedel. Kina och Indien är de främsta tillverkarna av falska läkemedel, medan Förenade Arabemiraten, Singapore och Hongkong (Kina) fungerar som transitekonomier. Andra relevanta transitpunkter för falska läkemedel är Jemen och Iran.

Från dessa platser kan förfalskade läkemedel transporteras vart som helst i världen, även om de afrikanska ekonomierna, Europa och Förenta staterna förefaller vara huvuddestinationerna.

Vilka är utmaningarna?

För att kunna marknadsföra förfalskade produkter på ett framgångsrikt sätt måste förfalskarna bli en del av leveranskedjor som till största delen övervakas noga av tillverkare och tillsynsmyndigheter. Grossister som ansvarar för distributionen av de flesta läkemedel är säkra,

men det finns tusentals andra, sekundära distributörer som är mer sårbara för förfalskare. För att upptäcka förfalskningar krävs en expertundersökning som kan vara kostsam. Förfalskares förmåga att förpacka produkter på ett sätt som får dem att se ut som genuina produkter, liksom deras förmåga att få produkterna att likna originalen, är avgörande för deras framgång.

Användningen av frihandelszoner har underlättat handeln med förfalskade läkemedel genom att tillhandahålla en plats för förpackning och omförpackning av produkter på ett sätt som effektivt döljer deras verkliga ursprung.

Det finns utmaningar i alla länder, men de är särskilt stora i utvecklingsländerna, där den informella distributionen är mer utbredd och mindre säker. Utmaningarna för alla länder har vuxit i och med etableringen av oseriösa nätapotek som ofta tillhandahåller förfalskade produkter billigt. Konsumenterna har visat sig vara villiga att ta risker när det gäller att köpa produkter på nätet, och de bortser ibland från konsekvenserna av att köpa och använda produkter som eventuellt har en felaktig sammansättning.

Handeln med förfalskade läkemedel har också drivits på av den explosiva ökningen av varuleveranser via posten. Över 95 procent av tullbeslagen av läkemedel under perioden 2014–2016 gjordes i samband med post- och expressförsändelser, vilket var långt över genomsnittet för andra produkter. Otillräcklig information om postförsändelser gör det svårt att upptäcka och stoppa produkter som skickas nationellt eller internationellt. När det gäller import är dokumentationen i allmänhet endast tillgänglig för tulltjänstemän i pappersform vid importtillfället och kan lätt vara felaktig.

Regeringar och läkemedelsbranschen har samarbetat för att bekämpa förfalskade, undermåliga och piratkopierade läkemedel. Man har vidtagit lagstiftningsåtgärder och verkställighetsåtgärder och genomfört informationskampanjer. På internationell nivå pågår många initiativ för att ta itu med det växande problemet med förfalskade läkemedel, däribland brottsbekämpningsprogram som drivs av Interpol och Världshälsoorganisationen.

Vilka är konsekvenserna?

Förfalskade läkemedel har konsekvenser på många nivåer:

- Skadlig inverkan på enskilda personers hälsa, eller underlåtenhet att behandla deras medicinska behov på lämpligt sätt. Det uppskattas att mellan 72 000 och 169 000 barn riskerar att dö av lunginflammation varje år efter att ha fått förfalskade läkemedel och att falska malarialäkemedel eventuellt bär skulden för ytterligare 116 000 dödsfall.
- Förlust av försäljning och skada på legitima tillverkarens rykte. Företag registrerade i Förenta staterna drabbas hårdast av handeln med förfalskningar: Nästan 38 procent av alla beslagtagna förfalskade läkemedel bryter mot immateriella rättigheter tillhörande företag som är registrerade i Förenta staterna. Andra OECD-länder påverkas dock också i stor utsträckning (särskilt Schweiz, Tyskland och Frankrike).
- Kostnader och förlorade intäkter för regeringar och ekonomier. En uppskattning visar att EU-regeringarna eventuellt går miste om intäkter på 1,7 miljarder euro på grund av förfalskade läkemedel.
- Kostnader för behandling av patienter som har drabbats av negativa hälsoeffekter efter intag av förfalskade läkemedel.

- Miljöföroreningar från smutsiga framställningsmetoder som en del av oreglerad brottslig verksamhet där potentiellt giftiga kemikalier används.
- Sociala kostnader i form av ökad organiserad brottslighet och förlust av arbetstillfällen. Uppskattningsvis förlorar EU:s läkemedelsbransch och andra branscher som säljer varor och tjänster till denna 80 000 arbetstillfällen.

Vad händer nu?

Olaglig handel med förfalskade och piratkopierade varor är ett omfattande och växande problem som har ökat från 2,5 procent av världshandeln 2013 till 3,3 procent år 2016. Globaliseringen skapar nya möjligheter för kriminella nätverk att utöka sin olagliga handel med förfalskade och piratkopierade varor.

Analysen i denna rapport syftar till att hjälpa beslutsfattare i både den offentliga och den privata sektorn att bättre förstå karaktären och omfattningen hos den globala handeln med förfalskade läkemedel och att utveckla lämpliga, samordnade och evidensbaserade policyåtgärder. Bland de problem som måste åtgärdas omgående ingår otillräckligt avskräckande åtgärder på grund av relativt ringa påföljder, e-handelns framväxt och roll samt ramar och faktorer som rör användning av små paket för handel med förfalskade läkemedel.